

کتابشناسی

حضرت عبدالعظیم (ع)

ابوالفضل حافظیان بابلی

۱. آستانه حضرت عبدالعظیم (ع) (فارسی)

از: سید محمد تقی مصطفوی

[اول]، [تهران]، چاپخانه تابان، شهریور ۱۳۳۰ ش، ۲۶+

[تصاویر]، ص، رقعی؛ تصویر.

چون در سال ۱۳۳۰ ش کار مرمت صندوق نفیس آستانه حضرت عبدالعظیم (ع) به پایان رسید برای انجام مراسم پایانی این جزوه منتشر شد که معرفی مختصر برخی از آثار معماری و هنری گوناگون در آستانه حضرت عبدالعظیم (ع) است. مانند: درب آهنی عتیقه دارای کتیبه کوفی از قرن نهم و دهم هجری، قرآن شاه تهماسب مورخ ۹۴۰ ق و ...

۲. آستانه ری: مجموعه اسناد و فرامین (فارسی)

از: محمد علی هدایتی

[اول]، تهران، نشر آستانه، ۱۳۴۴ ش، ۱۲۷+ [۳] ص،

رحلی بزرگ؛ تصویر، سند.

مؤلف - که یکی از متولیان آستانه حضرت عبدالعظیم (ع) در سال‌های پیش از انقلاب بود - این کتاب را به جهت تشریح رقبات موقوفه آستانه و تصدیق امر تولیت در خاندان خویش، به نگارش درآورده است. وی بدین منظور مجموعه فرمان‌های سلطنتی و اسناد و وقفنامه‌جات مربوط به آستانه مبارکه را به چاپ رسانده است. که در مجموع شامل ۲۰ فرمان و سند از کسان

شرح حال حضرت عبدالعظیم (ع) در لابلای کتابها و رساله‌های مستقل و مشتمل و مقالات مختلف، از قرن سوم تا عصر حاضر درج شده است.

روایات آن حضرت در کتاب‌های حدیثی نقل شده و خود ایشان دو تألیف حدیثی داشته که متأسفانه به ما نرسیده است. شیخ صدوق نیز کتابی درباره اخبار و احادیث آن حضرت نگاشته که آن نیز در تندباد حوادث از بین رفته است.

شاید اولین رساله در شرح حال ایشان، نگاشته صاحب بن عباد باشد که نسخه‌هایی از آن به جا مانده و بارها به چاپ رسیده است. پس از آن در کتاب‌های رجالی و تراجم و کتب حدیثی نام و یاد آن حضرت بسیار به چشم می‌خورد و در سده‌های اخیر نیز کتاب‌های مفصلی همچون «جنه النعیم» و «مسند حضرت عبدالعظیم (ع)» به شرح زندگی ایشان اختصاص یافته است.

در این ایام نیز به مناسبت برگزاری کنگره بزرگداشت حضرت عبدالعظیم (ع) حدود سی جلد کتاب و ده‌ها مقاله درباره آن حضرت و سایر امامزادگان و علمای شهر ری منتشر شده است.

همچنین کتاب‌ها و مقالات متنوع و متعددی درباره آستانه حضرت عبدالعظیم (ع) نگاشته شده است.

در این مختصر، بیش از پنجاه اثر مستقل درباره حضرت عبدالعظیم (ع) و آستانه آن حضرت، معرفی می‌شود.

اولاد، مشایخ و اساتید روایتی، راویان و شاگردان، آداب زیارت و طریقه توسل به حضرت عبدالعظیم (ع)، یکی از کرامات، تاریخ بنای بقعه، آثار و اشیاء تاریخی گرانبهای آستانه و ...

۶. تاریخ آستانه ری (فارسی)

از: عبدالله عقیلی

دوم، قم، سازمان چاپ و نشر مؤسسه فرهنگی دارالحدیث با همکاری معاونت فرهنگی آستان مقدس حضرت عبدالعظیم (ع)، ۱۳۸۰ ش، ۴۵۲ ص، رحلی؛ تصویر، جدول، سند، کتابنامه، نمایه.

اثری درباره پیشینه تاریخی ری و آستانه حضرت عبدالعظیم (ع) و مسایل مربوط به آن است. مؤلف در این کتاب توانسته با تدوین اطلاعاتی که از تطبیق روایات با متون تاریخی حاصل می شود، در مجموع اطلاعاتی را درباره شخصیت تاریخی حضرت عبدالعظیم (ع) گردآوری نماید که به گفته خود: «مصرحاً در هیچ یک از نصوص تاریخی و روایی نیامده و در مجموع کلیاتی است که از اوضاع اجتماعی و جو سیاسی دیلمان و طبرستان و ری، به هنگام مهاجرت آن حضرت به این صفحات، متبادر به ذهن می شود.»

اما بقیه مطالب کتاب که مشتمل بر تاریخچه مزار و موقوفات و متولیان آستانه و ...

می باشد، همگی مستند به اسناد و فرامین تاریخی است که از عصر صفویان تا امروز، در خانواده نگارنده باقی مانده اند.

مطالب کتاب در ۱۰ فصل و ۲ ضمیمه به شرح زیر تدوین شده است:

نهضت های فکری و سیاسی در قرون اولیه هجری، جو اجتماعی و مذهبی و سیاسی ری در قرن سوم هجری قمری، شرح زندگانی حضرت عبدالعظیم (ع)، تاریخچه مزار شریف، موقوفات آستانه مبارکه، سازمان آستانه مقدسه در دوران های مختلف تاریخی، تاریخچه خاندان تولیت و متولیان شرعی و انتصابی، رویدادهای تاریخی، بست نشینی های تاریخی، افسانه ها و شایعات و رویدادهای محلی و مجموعه اسناد (شامل ۳۴ سند از اوائل قرن یازدهم تا اواسط قرن چهاردهم هجری).

۷. تاریخ مختصر کتابخانه آستانه حضرت عبدالعظیم (ع) که بمناسبت جشن افتتاحیه کتابخانه تقدیم میگردد (فارسی)

از: جواد مؤذنی

تصحیح: سید علی اکبر فتوحی

[اول]، تهران، چاپخانه حیدری، آذر ۱۳۴۱، ۲۴ ص،

مختلفی چون شاه تهماسب صفوی (مورخ غره رجب ۹۶۱، قدیمی ترین فرمان)، شاه عباس دوم، شاه سلیمان، کریمخان زند، محمد شاه، ناصرالدین شاه، مظفرالدین شاه و ... می شود. مقدمه ای نیز در باب ری و سابقه آن از ابتدا تا زمان آغامحمد خان قاجار و مختصری پیرامون حضرت عبدالعظیم و آستانه آن حضرت، به کتاب منضم گردیده است. (ص ۵۷-)

۳. آستانه مقدمه ری در گذشته و حال (فارسی)

از: اصغر قائدان

مطالب این کتاب در ۴ فصل، بدین ترتیب نظم یافته است:

۱. ری در پهنه تاریخ؛

۲. شرح حال امامزادگان آستان مقدس ری؛

۳. آستانه حضرت عبدالعظیم در پهنه ری؛

۴. آستانه مقدسه حضرت عبدالعظیم در عصر حاضر.

این کتاب ضمن منشورات کنگره بزرگداشت حضرت عبدالعظیم (ع) به چاپ می رسد.

۴. الاخبار العظیمیه

از: جواد بن مهدی شاه عبدالعظیمی شریف رازی لاریجانی

(م ۱۳۵۵ق)

در خصوص این کتاب هیچ اطلاعی نداریم. اما خود مؤلف در کتاب دیگرش نور الافاق، ص ۲۱ و ۱۰۶ از آن یاد کرده است.

۵. اینجا کربلاست! حرم حرم حسین (ع) است! : تاریخ

زندگانی حضرت عبدالعظیم (ع)، امامزادگان مجاور و اشخاص

مدفون اطراف بقعه (فارسی)

از: حسین مؤذنی

[اول]، [شهر ری]، مؤلف، [تاریخ مقدمه: ۱۳۷۸ ش]،

II + ۲۰ ص + تصاویر، رقی؛ تصویر.

این جزوه مختصر به قصد آشنایی زائران حرم حضرت عبدالعظیم (ع)، با تاریخ زندگانی ایشان و بنای بقعه و امامزادگان مجاور به رشته تحریر در آمده است.

عنوان برخی از مطالب ذکر شده، چنین می باشد: نام و نسب، دوران حیات، حضرت عبدالعظیم (ع) چند تن از ائمه را درک نمودند، جایگاه حضرت عبدالعظیم (ع) در مجلس امام هادی (ع)، شرح حدیث عرض دین، فضائل حضرت عبدالعظیم (ع) از زبان ائمه، گفتار علما، مخالفت حضرت عبدالعظیم (ع) با خلیفه وقت، ورود حضرت عبدالعظیم (ع) به ری و وفات آن بزرگوار، تألیفات، احادیثی از قول حضرت عبدالعظیم (ع)،

رقعی؛ تصویر، سند.

ساختمان جدید کتابخانه آستان حضرت عبدالعظیم (ع)، شب ۱۹ آذر ۱۳۴۱ مقارن با ۱۳ رجب ۱۳۸۲ ق افتتاح شد. این جزوه مختصر نیز به مناسبت جشن افتتاحیه کتابخانه با شرح سوابق خاندان تولیت و تاریخچه کتابخانه آستانه مقدسه در دوران سلطنت صفویه تا زمان چاپ جزوه (۱۳۴۱ ش) منتشر شده است. گفتنی است کتابخانه در هنگام افتتاح حدود ۳۱۳۳ کتاب در اختیار داشته است.

۸. التحفة العظیمیة

از: جواد بن مهدی شاه عبدالعظیمی شریف رازی لاریجانی (م ۱۳۵۵ ق)

مؤلف در کتاب دیگرش «نور الافاق»، ص ۲۱ این عنوان را یکی دیگر از تألیفات خود دانسته و به آن ارجاع داده است؛ اما هم اکنون هیچ اطلاعی از آن نداریم.

۹. تذکره العظیمیة (فارسی)

از: محمد ابراهیم بن عبدالرحیم نجفی کلباسی (م ۱۳۶۲ ق) سربسی، بی جا، مطبعه برادران باقرزاده، [۱۳۴۶ ق؟]، ۱۳۴+۷۲+۱۲ ص، رقمی.

از کتاب های سودمند در شرح احوال حضرت عبدالعظیم (ع) کتاب «تذکره العظیمیة» است. تألیف این کتاب در ۱۸ ذی قعدة ۱۳۴۶ ق پایان یافته و گویا در همان سال نیز چاپ شده است، و اکنون با تصحیح آقای علیرضا هزار، ضمن منشورات کنگره حضرت عبدالعظیم (ع) به چاپ می رسد.

کتاب شامل مقدمه و دوازده تذکره و خاتمه بدین شرح می باشد: مقدمه: در بیان فضایل و خصایص سادات و کلیه امامزاده ها به ذکر شصت فضیلت؛

تذکره اولی: بیان نسب و اجداد و پدر حضرت عبدالعظیم؛
تذکره دوم: بیان برادر و زوجه و اولاد حضرت عبدالعظیم؛
تذکره سوم: بیان فضایل آن حضرت به ذکر سه مقام؛
تذکره چهارم: بیان حدیث عرض دین آن حضرت به امام هادی (ع)؛
تذکره پنجم: بیان هجرت حضرت عبدالعظیم به ری و بیان اقسام هجرت از ممدوح و مذموم؛

تذکره ششم: بیان احادیث آن حضرت و ذکر چهل حدیث؛
تذکره هفتم: بیان مدفن حضرت عبدالعظیم و ری؛
تذکره هشتم: بیان وفات و شهادت حضرت عبدالعظیم؛
تذکره نهم: بیان ثواب زیارت حضرت عبدالعظیم به ذکر چند حدیث؛

تذکره دهم: بیان آداب و زیارت و معنی آن و وظیفه خدام؛
تذکره یازدهم: بیان بانی قبر مبارک حضرت عبدالعظیم؛
تذکره دوازدهم: بیان اقوال علمای عظام در فضیلت حضرت عبدالعظیم.

خاتمه که مشتمل بر پنج تبصره است:
تبصره اولی: بیان حال امام زاید حمزه؛
تبصره دوم: اجمالی از حال سایر امام زاده ها کلیه و وظیفه عموم مردم نسبت به آنها؛

تبصره سوم: در بیان حال مرحوم شیخ صدوق ابن بابویه علیه الرحمة؛

تبصره چهارم: بیان احوال جد امجد مؤلف کتاب عالم ربانی و علامه ثانی مرحوم آیه الله حاج محمد ابراهیم کلباسی اعلی الله مقامه؛

تبصره پنجم: در بیان رد فتاوی و خرافات طایفه وهابی.
(ر.ک: الذریعة، ج ۴، ص ۴۰؛ فهرست کتابهای چاپی فارسی، خانبابا مشار، ج ۱، ص ۱۲۵۰؛ فهرستواره کتابهای فارسی، احمد منزوی، ج ۳، ص ۲۰۷۲)

۱۰. ترجمه اعتقادات عبدالعظیم حسنی (فارسی)

ترجمه تحت اللفظی حدیث عرض دین حضرت عبدالعظیم حسنی (ع) است.

آغاز: «بسم الله». اعتقادات سید جلیل الشان و عظیم القدر و المنزلة عبدالعظیم بن عبدالله الحسنی المعروف به شاه عبدالعظیم المدفون به ارض ری که به عرض جناب مقدس هادی (ع) رسانید و حضرت بسیار پسندید و آن این است. گفت عبدالعظیم: که شهادت می دهم به درستی و راستی و یقین به قلب و زبان که خداوند یکی است.»

نسخه های خطی: نسخه ای از این کتاب در کتابخانه مدرسه امام صادق (ع) چالوس به شماره ۶/۶۶۶ مورخ ۱۲۲۷ ق نگهداری می شود.
(ر.ک: فهرست نسخه های خطی مدرسه امام صادق (ع) چالوس، محمود طیار مراغی، تهران، میراث مکتوب، ۱۳۸۱ ش، ص ۳۲۶)

۱۱. جنات النعم فی احوال سیدنا الشریف عبدالعظیم (عربی)

از: ملا محمد اسماعیل فدائی کزازی اراکی (م ۱۲۶۳ ق)
کتاب در سال ۱۲۳۰ ق تألیف شده و شامل مقدمه و هشت فردوس و خاتمه است بدین ترتیب:
مقدمه: در بیان این که چرا امامت در نسل امام حسن (ع) قرار داده نشد.

روح و ریحان چهارم: در شرح احوال اجداد دیگر حضرت عبدالعظیم.

روح و ریحان پنجم: در شرح کنیه و لقب و اسم مبارک حضرت عبدالعظیم.

روح و ریحان ششم: در شرح اولاد ذکور و اناث حضرت عبدالعظیم و حلیه جلیله اش، خدیجه دختر قاسم بن حسن امیر.

روح و ریحان هفتم: در شرفیاب شدن حضرت عبدالعظیم خدمت سه نفر از ائمه اثنی عشر و اختلاف اقوال و مؤیدات ثریبه در شرفیابی حضور امام حسن عسکری.

روح و ریحان هشتم: شرح حدیث ابا حماد رازی که در رساله صاحب بن عباد نقل شده و حضرت هادی (ع) او را برای اخذ احکام دین به حضرت عبدالعظیم ارجاع داده است.

روح و ریحان نهم: در شرح عرض دین حضرت عبدالعظیم با ابوالحسن الثالث حضرت هادی و تشویق مردم به دانستن این حدیث.

روح و ریحان دهم: در هجرت حضرت عبدالعظیم است به شهر ری.

روح و ریحان یازدهم: در شرح احادیثی است که حضرت عبدالعظیم از معصومین (ع) به واسطه و بلاواسطه نقل کرده اند. (درده مطلب)

روح و ریحان دوازدهم: در مدفن شریف حضرت عبدالعظیم و بنای ری و مدح عجم.

روح و ریحان سیزدهم: در وفات حضرت عبدالعظیم؛

روح و ریحان چهاردهم: در ثواب زیارت حضرت عبدالعظیم و شرح دو حدیث؛

روح و ریحان پانزدهم: در آداب زائر و زیارت و خدام قبور ائمه (ع)؛

روح و ریحان شانزدهم: در شرح بنای قبه حضرت عبدالعظیم و توسعه آن؛

روح و ریحان هفدهم: در اقوال مجتهدین که جلالت قدر حضرت عبدالعظیم ذکر فرموده اند؛

روح و ریحان هجدهم: در شرح حال سید جلیل امامزاده حمزه؛

روح و ریحان نوزدهم: در احوال امامزاده عبدالله ایض؛

روح و ریحان بیستم: در شرح حال سید شریف قاضی صابر ونکی؛

روح و ریحان بیست و یکم: در شرح حال امامزاده طاهر؛

روح و ریحان بیست و دوم: در شرح حال امامزادگانی که به ری آمده اند؛

روح و ریحان بیست و سوم: در شرح احوال نه نفر از مجتهدین و علمائی که در اطراف حضرت عبدالعظیم مدفون شده اند؛

روح و ریحان بیست و چهارم: در خواب هایی که در تعظیم روضه مبارکه آن حضرت دیده شده؛

خاتمه: در تقریظ ها و ماده تاریخ های کتاب.

در آخر صورت املاک و اعیان موقوفه حضرت عبدالعظیم با

فردوس اول: درباره اسم و رسم حضرت عبدالعظیم و آن چه صاحبان کتاب های رجالی درباره او گفته اند.

فردوس دوم: در بیان و شرح سند مطالب و روایاتی که درباره آن حضرت در فردوس اول یاد شد.

فردوس سوم: آباء گرامی آن حضرت.

فردوس چهارم: در بیان فضایل عامه آن حضرت که شامل سایر امامزاده ها هم می شود.

فردوس پنجم: در بیان فضایل عامه آن حضرت که شامل علمای عاملین هم می شود.

فردوس ششم: در معرفی هشت نفر از روایان او.

فردوس هفتم: در معرفی مشایخ او (حدود ۲۰ نفر).

فردوس هشتم: در روایات منقوله از آن حضرت (۶۰ روایت) خاتمه: در بیان احوال اولاد امام حسن از غیر زید که جد حضرت عبدالعظیم است.

این کتاب با تصحیح آقای علی اکبر زمانی نژاد ضمن منشورات کنگره حضرت عبدالعظیم (ع) به چاپ می رسد.

نسخه های خطی: کتابخانه مسجد اعظم قم، شماره ۵۷۹، رساله اول مجموعه، حدود ۱۰۰ برگ.

(ر. ک: فهرست نسخه های خطی کتابخانه مسجد اعظم قم، رضا استادی، صص ۴۶۰-۴۶۱؛ مجله نور علم، ش ۵۰-۵۱، صص ۲۹۰-۲۹۱).

۱۲. جنة النعیم و العیش السلیم فی احوال السید الکریم و المحدث العلیم عبدالعظیم بن عبدالله الحسنی (ع) و التکریم (روح و ریحان) (فارسی)

از: ملا محمد باقر بن محمد اسماعیل مازندرانی کجوری تهرانی (م ۱۳۱۳ ق)

چاپ سنگی، تهران، ۱۲۹۸ ق، ۵۴۸ ص، رحلی.

یکی از منابع مهم و ارزشمند در باب حضرت عبدالعظیم و مسائل مرتبط با ایشان، و ری، کتاب «جنة النعیم و العیش السلیم» است. تألیف این کتاب در سال ۱۲۹۶ ق با دو دیباچه - یکی به زبان فارسی و دیگری عربی - و مقدمه و ۲۴ روح و ریحان و خاتمه بدین شرح انجام پذیرفته است:

مقدمه با نام رضوان دارای سه عنوان: ۱. کثرت نسل سادات؛ ۲. فضائل سادات؛ ۳. خصائص سادات.

روح و ریحان اول: در عدد اولاد ذکور و اناث امام حسن (ع).

روح و ریحان دوم: در شرح حال حسن مثنی.

روح و ریحان سوم: در شرح حال زید بن حسن بن ابی طالب که جد حضرت عبدالعظیم است.

اسامی و آنچه از منافع آنها حاصل می شود، ذکر شده است. این کتاب با تصحیح سید صادق حسینی اشکوری در ۵ جلد، ضمن مجموعه انتشارات کنگره حضرت عبدالعظیم حسنی (ع) و شهرری منتشر می شود.

(ر. ک: الذریعة، ج ۵، ص ۱۶۰ با عنوان «جنة النعیم والعیش السلیم» و ج ۱۱، ص ۲۶۶ با عنوان «روح وریحان»؛ فهرست کتابهای چاپی فارسی، مشار، ج ۲، صص ۱۵۸۴-۱۵۸۵؛ فهرستواره کتابهای فارسی، ج ۳، ص ۲۰۹۹؛ یادداشتهای قزوینی، ج ۸، ص ۴۴)

۱۳. حضرت عبدالعظیم حسنی (ع): آفتابری (فارسی)

از: محمد باقر پورامینی

اول، [شهرری]، معاونت فرهنگی آستان مقدس حضرت عبدالعظیم (ع) و نشر محبت، بهار ۱۳۷۷ ش، ۱۷۲ ص، رقمی؛ تصویر، کتابنامه، نقشه، نمودار. (ستارگان ری/۱)

بررسی ابعاد و زوایای مختلف زندگی گهربار حضرت عبدالعظیم حسنی (ع)، موضوع و محور این دفتر می باشد که با مراجعه و استفاده بیش از ۱۴۰ مأخذ به ثمر رسیده است. کتاب با قلمی ساده و زیبا تحریر یافته و مباحث مربوط به ولادت تا وفات، روایات، تألیفات، مشایخ، ریشه های هجرت، آستان مقدس، زیارت و کرامات و دیگر مسائل مربوط به مربوط به آن حضرت را مورد بحث و بررسی قرار داده است.

۱۴. الخصائص العظیمیة (فارسی)

از: جواد بن مهدی شاه عبدالعظیمی شریف رازی لاریجانی

(۱۳۵۵ق)



با تصحیح: آقا شیخ بهاء الدین معین العلماء، به سعی و اهتمام: آقا شیخ علی خازن التولیه چاپ سنگی، تهران، کارخانه آقا میرزا علی اصغر یاسمه چی، رجب ۱۳۱۸ ق، کاتب: محمد حسن گلپایگانی، ۶۳+۴۶+۱۸ ص، در ۷۵۰ جلد، جیبی.

این کتاب مختصری از شرح احوال و آثار حضرت عبدالعظیم (ع) است. مطالبی که از آنها یاد شده بدین قرارند: ۵ حدیث در ثواب زیارت آن حضرت، ۵ حدیث در فضیلت، قول ۵ نفر از علمای اعلام در جلالت قدر آن حضرت و الامقام، و زیارتنامه آن حضرت، پنج حدیث به نقل از ایشان و ۵ حدیث دیگر.

پس از متن کتاب دو ضمیمه نیز به آن ملحق شده است: ابتدا قوانین آستانه مبارکه حضرت عبدالعظیم (ع) در ۲۰ بند ذکر شده و سپس موقوفات مسجد جامع و حرم مشخص شده اند. (به خط سیاق در ۴۶ ص). و ضمیمه دوم صورت و قفنامه آقا میرزا مطیع خان مستشار الملک وزیر کل اداره مرکزی بروجد بر آستانه حضرت معصومه سلام الله علیها است در ۱۸ ص.

(ر. ک: فهرست کتابهای چاپی فارسی، ج ۲، ص ۱۸۸۹؛ المسلسلات فی الاجازات، ج ۲، ص ۲۳۵)

۱۵. در وصف حضرت عبدالعظیم حسنی (ع) و بی بی

شهربانو (س) (فارسی)

از: حیدر تهرانی

[اول]، تهران، کتابفروشی اسلامیة، پس از ۱۴۰۱ ق، ۳۹ ص، رقمی.

اشعاری در مدح حضرت عبدالعظیم حسنی و بی بی شهربانو است. در ابتدا نیز مقدمه ای در نام و نسب و چگونگی اسارت و درگذشت بی بی شهربانو آمده است که برخی از مطالب آن اصالت تاریخی ندارد.

۱۶. دفتر ثبت کتابخانه آستانه حضرت عبدالعظیم (فارسی)

از: محمد جواد بن رضا مؤذنی (م ۱۳۷۱ ش)

دفتر بزرگی است که در آن نام کتاب ها به همراه برخی از مشخصات آنها به ترتیب زمان ورود به کتابخانه ثبت شده است. در این دفتر از تاریخ ۱۳۲۴/۸/۲۴ تا ۱۳۷۱/۱۰/۲۶ تعداد ۹۶۳۶ جلد کتاب و نشریه چاپی و خطی به ثبت رسیده و علاوه بر نام کتاب و مؤلف، به موضوع، ناشر، تاریخ طبع، تعداد صفحات، تعداد تصاویر، محل تهیه و قیمت خرید کتاب اشاره شده است. پس از آن تا تاریخ ۱۳۸۰/۲/۵ تا شماره ۱۱۰۰۰ کتاب ها به ثبت حسین مؤذنی مدیر فعلی کتابخانه رسیده است.

نسخه های خطی: کتابخانه آستانه حضرت عبدالعظیم، شماره ۵۸۸، نستعلیق، مؤلف، از ۱۳۲۴/۸/۲۴ تا ۱۳۸۰/۲/۵ ش، تمام صفحات دارای جداول ۱۶ ستونی، ۱۷۸ برگ، ۳۶ سطر.

(ر. ک: فهرست نسخه های خطی کتابخانه آستانه حضرت عبدالعظیم حسنی، ابوالفضل حافظیان، در شرف نشر.)

شده از همان نسخه .

۴. نسخه عکسی مرکز احیای میراث اسلامی به شماره ۲۶۲۶، به خط حسن بن سید عبدالهادی بن سید موسی بن سید حسن بن سید علی بن سید شکر بن سید مسعود موسوی خراسان در ۲۱ ذی قعدة ۱۳۵۱ ق، ۳ صفحه، ۲۵ سطر. اصل نسخه در یکی از کتابخانه های نجف - عراق نگهداری می شود .
۵. کتابخانه آیت الله مرعشی نجفی - قم، شماره ۱۲۸۰۶، رساله پنجم مجموعه، به خط صدر الاسلام خونی .
(ر. ک: الذریعة، ج ۱۶، ص ۲۶۹؛ مستدرک الوسائل، ج ۲۲، صص ۴۰۸-۴۰۳)

۱۸. زندگانی حضرت عبدالعظیم (ع) (فارسی)

از: احمد صادقی اردستانی

- دوم، تهران، انتشارات حافظ نوین، ۱۳۷۳ ش، ۲۲۴ ص، رقیعی .
در این کتاب زندگانی و شخصیت حضرت عبدالعظیم حسنی (ع) از جهات مختلف بررسی، و برای آشنایی زائران آن بزرگوار به زبانی ساده تحریر شده است. عنوان فصول ۱۲ گانه کتاب از این قرار می باشد: تاریخچه زندگی و وفات حضرت عبدالعظیم (ع)، علت عظمت و شخصیت حضرت عبدالعظیم (ع)، ایمان و مقام علمی او از نظر امامان (ع)، چرا از مدینه به شهر ری هجرت کرد؟ عبدالعظیم (ع) و احادیث امام رضا (ع)، احادیث عبدالعظیم حسنی (ع) از امام جواد، روایات عبدالعظیم (ع) از امام هادی (ع)، فضیلت و فلسفه زیارت حضرت عبدالعظیم (ع)، آداب زیارت حضرت عبدالعظیم (ع)، برکت و کرامت برای ادای حاجت، امام زاده های معروف شهر ری، مقابر علما و مزارهای معروف شهر ری.

۱۹. زندگانی حضرت عبدالعظیم بن عبدالله الحسنی (ع) و

شخصیت دو امامزاده مجاور آن (فارسی)

از: محمد شریف رازی

تقریظ: آیت الله شهاب الدین مرعشی نجفی

- [اول]، [تهران]، کتابفروشی محمد علی علمی، ۱۳۶۷ ق، ۱۵۲ ص، رقیعی؛ تصویر.

این کتاب شامل دیباچه و دو باب و خاتمه (باب اول چهار فصل و باب دوم هشت فصل و خاتمه چهار فصل) است. مؤلف سعی کرده تا شرحی جامع از احوالات این امامزاده را در کتاب برای عموم فراهم آورد که برخی از عناوین مطرح شده در کتاب چنین اند: اجداد آن حضرت، هویت عبدالعظیم حسنی و شخصیت او، روش آن حضرت در مدینه و عراق قبل از مهاجرتش به ایران، هجرت عبدالعظیم حسنی از عراق به ایران، مقام علم و دانش آن حضرت، درک سه تن از امامان، احوال و کرامات حضرت در ری، شرح احادیث عبدالعظیم

۱۷. رساله فی فضل عبدالعظیم (ع) (عربی)

- از: ابوالقاسم صاحب اسماعیل بن عباد دیلمی (م ۳۸۵ ق)
صاحب بن عباد - وزیر دانشمند آل بویه - رساله ای کوتاه پیرامون نسب، زندگانی، فضل زیارت، وصف علم و برخی از روایات حضرت عبدالعظیم (ع) نوشته است.
این رساله در عین اختصار، بسیار مهم و پرفایده و شامل برخی مطالب است که منحصرأ در آن نقل شده است. از طرف دیگر قدیمی ترین نوشته ای است که به صورت مستقل در باب آن حضرت تدوین شده و امروزه در اختیار ما قرار دارد.
این رساله به جهت اختصارش در منابع متعددی در ضمن دیگر کتاب ها به چاپ رسیده است که برخی از آنها عبارتند از:
۱. نفائس المخطوطات، محمد حسن آل یس، المجموعة الرابعة، ص ۱۷ به بعد.

۲. خاتمة مستدرک الوسائل، شیخ حسین نوری طبرسی، قم، تصحیح و چاپ: مؤسسه آل البیت (ع) لأحیاء التراث، ۱۴۱۶ ق، ج ۲۲، صص ۴۰۳-۴۰۸ (چاپ سنگی، ج ۳، ص ۶۱۴)
۳. عبدالعظیم الحسنی حیات و مسنده: زندگانی حضرت عبدالعظیم (ع)، عزیز الله عطاردی، سوم، تهران، انتشارات عطارد، ۱۳۷۳ ش.
۴. مجله نور علم، ش ۵۰-۵۱، صص ۲۸۵-۲۸۸، از روی چاپ نخست.
۵. مسند الامام الجواد ابی جعفر محمد بن علی الرضا (ع)، عزیز الله عطاردی، اول، قم، المؤتمر العالمی الثانی للامام الرضا (ع)، ۱۴۱۰ ق، صص ۳۰۲-۳۰۴.
۶. مزارات أهل البیت و تاریخها، محمدحسین حسینی جلالی، سوم، بیروت، مؤسسة الاعلمی، ۱۴۱۵ ق، صص ۲۰۶-۲۰۹.
همچنین در مجموعه انتشارات کنگره حضرت عبدالعظیم (ع) و شهر ری منتشر می شود.

- نسخه های خطی: نسخه های خطی رساله صاحب بن عباد، فراوان نیست. صاحب مستدرک الوسائل در کتاب خود این رساله را از روی نسخه ای مورخ ۵۱۶ هـ به خط برخی افراد از خاندان آل بابویه نقل می کند. ولی اکنون مشخص نیست که آن نسخه چه سرنوشتی پیدا کرده است. اما در همان زمان چند بار از روی این نسخه، استتساخ شده است؛ از جمله نسخه مرحوم نوری و نسخه شیخ آقا بزرگ تهرانی. بقیه نسخه های موجود نیز با واسطه یا بلا واسطه از آن نسخه اصل گرفته شده اند که عبارتند از:
۱. نسخه محدث نوری که سرنوشت آن مشخص نشد.
۲. نسخه شیخ آقا بزرگ تهرانی، استتساخ شده از روی نسخه ۵۱۶ ق.
۳. نسخه محمد حسن آل یاسین، مورخ ۱۳۲۴ ق، استتساخ

حسینی که از امام‌ها روایت کرده است، در وفات آن حضرت و سبب آن، مدفن ایشان، زیارت آن حضرت، اصحاب و حواری، بناء و سازمان آستانه مقدسه، در مزارهای مجاور آن حضرت. تألیف کتاب در سال ۱۳۶۵ ق بوده است.

۲۰. زیارت حضرت عبدالعظیم الحسنی و امامزادگان مجاور (ع) بانضمام زیارت امین الله و وارث اول، تهران، چاپخانه آستان مقدس حضرت عبدالعظیم (ع)، ۱۳۷۳ ش، ۴۰ ص، جیبی.

۲۱. زیارت حضرت عبدالعظیم (ع)، زیارت امامزاده حمزه، زیارت امامزاده طاهر اول، تهران، شریعت، ۱۳۷۵ ش، ۳۲ ص، جیبی.

۲۲. زیارت حضرت عبدالعظیم، امامزاده حمزه، امامزاده طاهر، دعای معراج با ترجمه فارسی ترجمه: مهدی الهی قمشه ای اول، تهران و شهر ری، نشر نذیر و نشر بنی فاطمه علیها سلام، ۱۳۸۱ ش، ۳۲ ص، جیبی.

۲۳. زیارت حضرت عبدالعظیم، زیارت امامزاده حمزه و امامزاده طاهر، دعاهائی از قرآن کریم، آیه الکرسی و دعای توسل ترجمه: مهدی الهی قمشه ای اول، تهران، انتشارات عفت، ۱۳۷۸ ش، ۴۸ ص، جیبی. سوم، تهران، انتشارات عفت، ۱۳۸۱ ش، ۴۸ ص، جیبی. همراه با مقدمه ای پیرامون زندگانی حضرت عبدالعظیم حسینی (ع) در ۱۰ ص.

۲۴. زیارت حضرت معصومه (س) زیارت حضرت عبدالعظیم (ع) اول، تهران، انتشارات سروش، ۱۳۷۶ ش، ۲۴ ص، جیبی؛ تصویر.

۲۵. زیارت نامه حضرت عبدالعظیم حسینی (ع) (امامزاده حمزه و امامزاده طاهر) به خط عظیم هادی پور اول، تهران، انتشارات پیام معلم، ۱۳۸۱ ش، [۱۸ ص]، جیبی.

زیارت نامه حضرت عبدالعظیم (ع) و امامزاده حمزه و امامزاده طاهر به همراه ترجمه زیر نویس فارسی و انگلیسی. در ابتدا، مقدمه ای کوتاه در دو صفحه در شرح زندگانی آن حضرت آمده است.

۲۶. زیارت نامه عبدالعظیم (ع): به انضمام توصیه امام زمان در خصوص مسجد مقدس جمکران اول، قم، صدر رضوانی، ۱۳۷۹ ش، ۳۲ ص، جیبی.

۲۷. زیارتنامه آستانه ری: همراه با زندگینامه امامزادگان آن گردآوری تحقیق و تنظیم: سید احمد صدرالحفاظ زیر نظر: سید احمد صدرالحفاظ اول، تهران، سید حسین صدرالحفاظ، بی تا، ۳۲ ص، جیبی.

۲۸. زیارتنامه حضرت عبدالعظیم، امامزاده حمزه و امامزاده طاهر گردآورنده: اسماعیل پزشکیان نژاد، خط: غلامرضا مجد اول، تهران، انتشارات پزشکیان نژاد و پسران، ۱۳۶۴ ش، ۲۴ ص، جیبی. (صراط التزکیة/۱۹) به همراه مقدمه ای کوتاه از احوالات حضرت عبدالعظیم (ع)

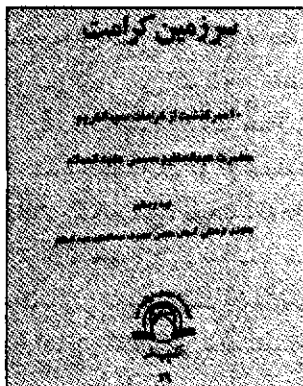
۲۹. زیارتنامه کامل حضرت علی بن موسی الرضا (ع)، حضرت معصومه (س) و حضرت عبدالعظیم الحسنی (ع) و امین الله اول، تهران، برف، ۱۳۷۸ ش، ۷۲ ص، جیبی.

۳۰. ستارگان درخشان: زندگانی حضرت امام حسن مجتبی (ع) و حضرت عبدالعظیم حسینی (ع) (فارسی) از: محمد جواد نجفی

دوم، تهران، کتابفروشی اسلامیة، ۲۵۳۶ شاهنشاهی، ج ۴، ص ۱۷۳-۲۳۱، جیبی؛ کتابنامه.

از آن جا که حضرت عبدالعظیم (ع) از فرزندان امام حسن مجتبی (ع) به شمار می رود، مؤلف شرح حال آن بزرگوار را به زبانی ساده، ضمیمه کتاب امام حسن نموده است. این بخش که در صص ۱۷۳-۲۳۱ به چاپ رسیده، خلاصه ای از مطالب مربوط به پدران، ولادت، دروان زندگی، روایات، وفات و فرزندان حضرت عبدالعظیم را در بردارد.

۳۱. سرزمین کرامت: ۲۰ سرگذشت از کرامات سیدالکریم حضرت عبدالعظیم حسینی (ع) (فارسی)



از: معاونت فرهنگی آستان مقدس حضرت عبدالعظیم (ع)

نسب و زیارت آن بزرگوار است که به همراه ترجمه حدیث اعتقادات روایت شده از آن بزرگوار، در مجموعه آثار مؤلف به طبع رسیده‌اند.

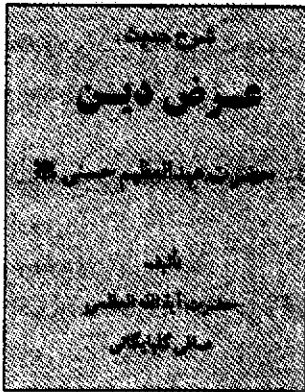
تاریخ تألیف کتاب احتمالاً ۲۱ ربیع الثانی ۱۳۲۴ ق بوده است.

۳۶. شرح حدیث عرض دین حضرت عبدالعظیم حسنی (ع) (فارسی)

از: لطف الله صافی گلپایگانی

اول، قم، مؤسسه انتشارات حضرت معصومه سلام الله

علیها، ۱۳۷۶ ش، ۹۵ ص، رقمی.



پیشینه عرض دین و اعتقادات نزد بزرگان و دین‌شناسان، به زمان پیامبر اکرم و ائمه معصومین (ع) باز می‌گردد. یکی از مشهورترین آنها، حدیث عرض دین و سؤالات حضرت عبدالعظیم حسنی (ع) می‌باشد که از امام هادی (ع) روایت کرده است. مؤلف در این کتاب به سابقه تاریخی عرض دین و پس از آن به شرح حدیث عرض دین حضرت عبدالعظیم می‌پردازد. دین، نبوت، معراج، سوال قبر، بهشت و آتش، میزان، صراط و معاد از جمله مباحثی است که به توضیح درباره آنها پرداخته می‌پردازد.

۳۷. الشریف المعتمد شاه عبدالعظیم الحسنی حیات و مسنده:

من أجلاء تلامذة الأمامین محمد الجواد (ع) و علی الهادی (ع) (عربی)

از: عبدالزهراء عثمان محمد

اول، بیروت، دارالهادی للطباعة و النشر و التوزیع،

۱۴۲۲ ق، ۱۵۵ ص، وزیری.

همان گونه که از عنوان ذکر شده بر می‌آید، موضوع اصلی کتاب دو بخش سیره و مسند حضرت عبدالعظیم (ع) است. با این که کتب تاریخ و سیره و رجال، به جز اطلاعاتی اندک از زندگی حضرت عبدالعظیم مطلب قابل توجه دیگری ذکر نکرده‌اند، ولی مؤلف با گردآوری این اطلاعات پراکنده در بخش اول کتاب، عظمت این عالم بزرگوار و جایگاه او را نزد ائمه معصومین (ع) مشخص می‌کند. ذکر احوالات آن حضرت به

اول، تهران، انتشارات دارالحدیث، مرکز چاپ و نشر، پائیز ۱۳۷۵ ش، ۷۸ ص، رقمی. (مؤسسه فرهنگی دارالحدیث، مرکز چاپ و نشر/ ۲۹)

۲۰ داستان از کرامات حضرت عبدالعظیم حسنی (ع) است که پس از اطمینان از استواری آنها در قالب داستان‌هایی عرضه شده است. برخی از این گونه گزارش‌ها پیش از این در «ری» انتشار یافته بودند.

۳۲. سوره مبارکه انعام بانضمام دهای تومل، زیارت هاشورا و زیارت حضرت عبدالعظیم

اول، تهران، انتشارات هفت، ۱۳۷۸ ش، ۱۵۲ ص، وزیری.

چهارم، ۱۳۸۱ ش، ۱۳۶ ص، جیبی.

۳۳. شبیه‌نامه‌های حضرت عبدالعظیم (ع) (فارسی)

از: جابر انصاری

اول، تهران، رایزن، ۱۳۸۰ ش، ۸۰ ص، رقمی.

این کتاب شامل تعزیه‌نامه‌هایی است که درباره زندگی و شهادت حضرت عبدالعظیم سروده شده‌اند.

۳۴. شرح احوال حضرت عبدالعظیم (ع) و حضرت امامزاده

حمزه (ع) و خدمات انجام شده در آستانه مبارکه (فارسی)

مقدمه: سید ضیاء الدین شادمان

[تهران]، سازمان چاپ آبان، فروردین ۱۳۴۹ ش، ۳۰

ص، نشریه آستانه مبارکه حضرت عبدالعظیم، رقمی؛ تصویر. این جزوه که دومین شماره نشریه آستانه مبارکه حضرت عبدالعظیم می‌باشد، دارای سرفصل‌های زیر است: هویت و شخصیت حضرت عبدالعظیم، هویت و شخصیت امامزاده حمزه، سند ارزنده تاریخی در گاه و کتیبه آستانه حضرت عبدالعظیم، تعمیرات سال ۱۳۴۷ و کشف کتیبه‌های حرم، بنیان‌گذار آرامگاه، تعمیرات اساسی و نوسازی بقاع متبرکه مجموعه آستانه در سال ۱۳۴۸، امامزاده طاهر و موفقیت‌های مالی سال ۱۳۴۸.

۳۵. شرح حال و اعتقادات حضرت عبدالعظیم (ع) (فارسی)

از: وثوق العلماء عبدالله بن محمد حسن خوراسکانی اصفهانی چاپ سنگی، بی‌جا، کاتب: میرزا عبدالکریم شیرازی، بی‌تا، ۲۲ ص، به همراه چند کتاب دیگر مؤلف از جمله: اصول دین، عقائد المؤمنین، منظومه اصول دین و اشعاری که یک مصراع آنها غیر معروف است؛ رقمی.

کتاب، مختصری در شرح احوال حضرت عبدالعظیم (ع) و

همراه شرح اوضاع و احوال سیاسی و فرهنگی آن زمان به نحو مطلوبی در توضیحات مؤلف پیوند خورده اند و باعث روشن تر شدن بیش از پیش زندگانی ایشان شده است.

اما در بخش دوم مؤلف به ذکر ۱۷۹ حدیث از احادیثی که نام حضرت عبدالعظیم حسنی در سلسله اسناد آن به چشم می خورد، پرداخته است. این احادیث در فصولی با این عناوین ذکر شده اند: صفات الله عز و جل، احادیث الاحکام، احادیث النوادر، من تفسیر الائمة، فرائض الاسلام، القائم من آل محمد(ص)، وصایا الائمة، الاخلاق، کبائر الذنوب، زیارة الائمة، من سیرة الانبیاء و الاوصیاء(ع)، مکانة الحسین(ع).

در این بخش علاوه بر کثرت احادیث، بیش از هر چیز دیگر تبویب آنها در خور توجه می باشد.

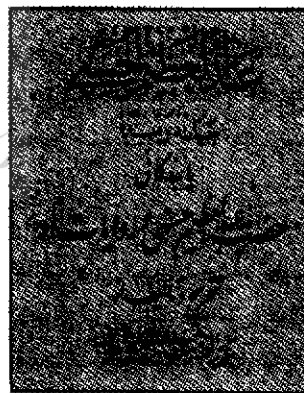
۳۸. عبدالعظیم الحسنی حیات و مستند: زندگانی حضرت

عبدالعظیم(ع) (فارسی)

از: عزیز الله عطاردی

سوم، تهران، انتشارات عطارد، ۱۳۷۳ ش، ۳۵۶ ص+ تصاویر،

وزیری؛ تصویر، نمایه.



این کتاب حاوی اطلاعات گسترده ای در شناخت حضرت

عبدالعظیم(ع) است که به روش توصیفی نگارش یافته است. مطالب در ۶ فصل تنظیم شده و مؤلف سعی نموده تا تمام مواردی که به نحوی با زندگی آن حضرت مرتبط بوده را در تألیف خود بیاورد: فصل اول در شرح زندگانی حضرت عبدالعظیم است. در فصل دوم آباء و اجداد ایشان معرفی می شوند. فصل سوم حاوی اخبار و روایاتی است که در کتب حدیثی قدیم و جدید با سند از حضرت عبدالعظیم روایت شده اند. تعداد این احادیث در مجموع به ۷۹ می رسد که همگی به همراه ترجمه درج شده اند. فصل چهارم مربوط به مشایخ و اساتید روایتی آن حضرت است که در طرق اخبار و روایات ذکر شده اند. طبق شمارش نگارنده این تعداد به ۲۵ نفر می رسند. راویان و تلامذه ای که از ایشان

اخذ حدیث کرده اند ۱۵ نفرند. شرح احوالات این عده در فصل پنجم ذکر شده است. فصل ششم به شناسایی روضه مطهره حضرت عبدالعظیم حسنی و مؤسسات وابسته به آن می پردازد. در مجموع می توان این کتاب را یکی از جامع ترین تألیفات، درباره حضرت عبدالعظیم(ع) دانست.

۳۹. فهرست کتابهای چاپ سنگی کتابخانه آستانه حضرت

عبدالعظیم(ع) (فارسی)

از: ابوالفضل حافظیان بابلی، علی صدرایی خویی

هم اکنون حدود ۳۰۰۰ جلد کتاب چاپ سنگی و سری و قدیمی در کتابخانه آستانه حضرت عبدالعظیم(ع) نگهداری می شود که در این کتاب به صورت کامل فهرست شده اند.

۴۰. فهرست نسخه های خطی حوزه علمیه حضرت

عبدالعظیم(ع) (فارسی)

از: ابوالفضل حافظیان بابلی

در حوزه علمیه حضرت عبدالعظیم(ع) ۸۰ نسخه خطی موجود است که فهرستی تفصیلی از آنها تهیه شده و به انضمام فهرست نسخه های خطی کتابخانه آستانه حضرت عبدالعظیم(ع) منتشر می شود.

۴۱. فهرست نسخه های خطی کتابخانه آستانه حضرت

عبدالعظیم حسنی(ع) (فارسی)

از: ابوالفضل حافظیان بابلی

این کتاب، فهرست تفصیلی نسخه های خطی کتابخانه آستانه حضرت عبدالعظیم حسنی(ع) است که تعداد آنها به ۷۴۴ نسخه می رسد و در دو جلد در مجموعه انتشارات کنگره حضرت عبدالعظیم حسنی(ع) به چاپ می رسد.

۴۲. فهرست نسخه های خطی موزه آستانه حضرت

عبدالعظیم حسنی(ع) (فارسی)

از: ابوالفضل حافظیان بابلی

فهرستی است از ۶۸ نسخه که در موزه آستانه حضرت عبدالعظیم حسنی(ع) نگهداری می شود و به انضمام فهرست نسخه های خطی کتابخانه آستانه حضرت عبدالعظیم(ع) چاپ می شود.

۴۳. کتاب جامع اخبار عبدالعظیم بن عبدالله حسنی(ع) (عربی)

از: ابی جعفر محمد بن علی بن حسین بن بابویه قمی شیخ

صدوق (م ۳۸۱ق)

شیخ صدوق در این تألیف روایاتی را که پیرامون شخصیت و

جلد نهم: مجموعه رساله های خطی و سنگی پیرامون حضرت عبدالعظیم (ع)، به کوشش سید مجتبی صفحی و علی اکبر زمانی نژاد؟

جلد دهم: مجموعه رساله های خطی پیرامون امامزادگان و زیارتگاههای شهر ری، به کوشش علی اکبر زمانی نژاد؛
جلد یازدهم: مجموعه مقالات چاپ شده (۲۰ مقاله)،
علی اکبر زمانی نژاد و هادی ربانی؛

جلد دوازدهم: مجموعه کتابهای چاپی و رساله ها (۱۰ عنوان)، به کوشش مهدی مهریزی و علی اکبر زمانی نژاد؛

جلد سیزدهم: مجموعه گفتارهای پراکنده پیرامون حضرت عبدالعظیم و شهر ری (حدود ۱۵۰ عنوان)، به کوشش ابوالفضل حافظیان و علی اکبر زمانی نژاد؛

جلد چهاردهم: مشاهیر و عالمان مدفون در حرم حضرت عبدالعظیم و شهر ری، علیرضا هزار؛
جلد پانزدهم: مجموعه مقالات کنگره حضرت عبدالعظیم
حسنی (ع)، ج ۱؛

جلد شانزدهم: مجموعه مقالات کنگره حضرت عبدالعظیم
حسنی (ع)، ج ۲؛

جلد هفدهم: مجموعه مقالات کنگره حضرت عبدالعظیم
حسنی (ع)، ج ۳؛

جلد هجدهم: فهرست نسخه های خطی کتابخانه حضرت عبدالعظیم حسنی (ع)، ابوالفضل حافظیان، ج ۱؛
جلد نوزدهم: فهرست نسخه های خطی کتابخانه حضرت عبدالعظیم حسنی (ع)، ج ۲؛

جلد بیستم: فهرست نسخه های سنگی کتابخانه حضرت عبدالعظیم حسنی (ع)، ابوالفضل حافظیان، علی صدراپی خویی؛
جلد بیست و یکم: مآخذ شناسی حضرت عبدالعظیم (ع) و شهر ری، ابوالفضل حافظیان، سید محمد حسین حکیم
جلد بیست و دوم: حضرت عبدالعظیم حسنی (ع)،
محمد علی سلطانی؛

جلد بیست و سوم: حضرت عبدالعظیم و شهر ری در پهنه تاریخ، اصغر قائدان؛
جلد بیست و چهارم: امام زادگان ری، محمد قنبری؛
جلد بیست و پنجم: علما و دانشمندان ری، محسن صادقی.

۴۷. مرواریدی: داستانی بر اساس زندگی حضرت عبدالعظیم حسنی (ع) (فارسی)

از: ابراهیم حسن بیگی
ویراستار: علی مؤذنی، تصاویر: فاطمه رادپور
اول، تهران، سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی، انتشارات

زندگی و ویژگی های آن حضرت می باشد، جمع آوری کرده است؛ ولی متأسفانه امروزه نسخه ای از آن در دست نیست، اما با این همه در آثار شیخ صدوق به صورت پراکنده روایاتی پیرامون شخصیت حضرت عبدالعظیم (ع) ذکر شده است.

(ر.ک: مجله نور علم، ش ۵۱-۵۰، ص ۲۸۱-۲۸۳؛
رجال نجاشی، ابوالعباس احمد بن علی بن احمد بن عباس نجاشی، تحقیق: سید موسی شبیری زنجانی، چهارم، قم، مؤسسه النشر الاسلامی لجماعة المدرسين بقم، صص ۲۴۷-۲۴۸؛
مجله تراثنا، ش ۵، ص ۳۱)

۴۴. کتاب خطب امیر المؤمنین (ع) (عربی)

از: عبدالعظیم بن عبدالله حسنی (ع)
(ر.ک: رجال النجاشی، ص ۲۴۷؛ الذریعة، ج ۷، ص ۱۹۰؛ معجم ما کتب عن الرسول و اهل البيت (ع)، ج ۵، ص ۴۲۴؛
مجله تراثنا، ش ۵، صص ۳۱-۳۲)

۴۵. کتاب یوم وليلة (عربی)

از: عبدالعظیم بن عبدالله حسنی (ع)
(ر.ک: رساله صاحب بن عباد؛ مجله تراثنا، ش ۵، ص ۳۱-۳۲)

۴۶. مجموعه آثار کنگره حضرت عبدالعظیم حسنی (ع) و

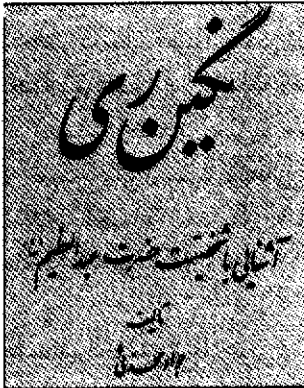
شهری (فارسی)
جلد اول: مسند حضرت عبدالعظیم حسنی (ع) به همراه ترجمه آن، عزیز الله عطاردی و علی رضا هزار؛
جلد دوم: جنات النعیم فی احوال سیدنا الشریف عبدالعظیم (ع)، ملا محمد اسماعیل کزازی (م ۱۲۶۳)، به تصحیح علی اکبر زمانی نژاد؛

جلد سوم: جنه النعیم، ملا محمد باقر کجوری مازندرانی (م ۱۳۱۳ق)، ج اول، به تصحیح سید صادق حسینی اشکوری؛
جلد چهارم: جنه النعیم، ملا محمد باقر کجوری مازندرانی (م ۱۳۱۳ق)، ج دوم؛

جلد پنجم: جنه النعیم، ملا محمد باقر کجوری مازندرانی (م ۱۳۱۳ق)، ج سوم؛
جلد ششم: جنه النعیم، ملا محمد باقر کجوری مازندرانی (م ۱۳۱۳ق)، ج چهارم؛

جلد هفتم: جنه النعیم، ملا محمد باقر کجوری مازندرانی (م ۱۳۱۳ق)، ج پنجم؛
جلد هشتم: تذکره عظیمیه، شیخ محمد ابراهیم کلباسی (م ۱۳۶۲ق)، به تصحیح علیرضا هزار؛

آشنایی عموم زائران با شخصیت این فرزند بزرگوار امام حسن مجتبی (ع) نوشته شده است.



۵۱. نورالافاق و شهاب لأهل التفاق (فارسی)

از: جواد بن مهدی شاه عبدالعظیمی شریف رازی لاریجانی (م ۱۳۵۵ ق)

سنگی، تهران، مطبعه حاجی عبدالرحیم، ۱۳۳۴ ق، کاتب: محمد علی، ۱۲۰ ص، جیبی.

کتاب در شرح حال حضرت عبدالعظیم (ع) به رشته تحریر در آمده و همراه آن مطالب پراکنده دیگری نیز گنجانده شده است که برخی از عناوینش بدین قرارند: حدیث کساء، تولد و وفات حضرت عبدالعظیم، تحقیق جوادیه، نسل آن حضرت، زیارتنامه پنج حدیث کبیر و صغیر، دعای حضرت، سوگواری وی و دیگر قبور مشاهد مشرفه و امامزادگان ری، زیارتنامه آنها، امامزاده حمزه بن موسی، امامزاده طاهر، امامزاده زید، امامزاده عبدالله، امامزاده حسین بن عبدالله ابیض، امامزاده ابوالحسن و دیگر امامزاده ها، بی بی زبیده، بی بی شهربانو، امامزادگان طهران، شرح احوالات حضرت معصومه و زیارت وی، زیارت چهارده معصوم، زیارت امام حسین (ع) و شهدای دیگر، ترجمه شیخ ابو الفتح رازی. پایان تألیف کتاب در جمادی الثانی ۱۳۲۰ ق است. شایسته ذکر است که برخی از مطالب تازه ای که مؤلف در کتاب خود ذکر کرده، اعتباری نداشته و از ارزش آن کاسته اند.

(ر. ک: الذریعة، ج ۱۶، ص ۳۶۷ (که به اشتباه نام کتاب «فوز الافاق» آمده است)؛ فهرست کتابهای چاپی فارسی، خانبابا مشار، ج ۵، ص ۵۳۲۹؛ الذریعة، ج ۲۴، ص ۳۵۵، با عنوان نور الافاق)

۵۲. یاقوت ری: حضرت عبدالعظیم حسنی (فارسی)

تألیف مرکز پژوهش های اسلامی صدا و سیما
سرفصل های شرح حال حضرت عبدالعظیم به طور فهرست وار در ۵۸ صفحه در این جزوه درج شده است.

مدرسه، ۱۳۷۲ ش، ۳۶ ص، رقمی؛ تصویر.
پنجم، تهران، سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی انتشارات
مدرسه، پاییز ۱۳۷۷ ش، ۳۶ ص، رقمی.

۴۸. موائد الکریم لزوار عبدالعظیم (زیارتنامه ناحیه مقدسه حضرت عبدالعظیم (ع)، وارث با دعاء کمیل و زیارت عاشورا)

از: عباس حائری تهرانی

تحت نظر و مراقبت: محمود یاسری

بی جا، چاپخانه محمد علی فردین، بی تا، ۶۷ ص، جیبی.
در این مجموعه زیارتنامه حضرت عبدالعظیم حسنی (ع) به همراه زیارت وارث، دعای کمیل، زیارت عاشورا و زیارت جامعه با عنوان «زیارتنامه ناحیه مقدسه حضرت عبدالعظیم (ع)، وارث با دعای کمیل و زیارت عاشورا» به چاپ رسیده است. قسمت اول که ۳۷ صفحه آغاز کتاب را در بر می گیرد، شرح و ترجمه زیارتنامه حضرت عبدالعظیم حسنی (ع) است. اهمیت این ترجمه آن است که هر جمله زیارت مستندسازی شده که اشاره به کدام حدیث یا نقل قول امامان و علماء دارد.

۴۹. نسب نامه حضرت عبدالعظیم (ع) (فارسی)

مؤلف: ناشناس

بندی کوتاه در ذکر انساب حضرت عبدالعظیم (ع) است، بدین شرح: «نسب نامه حضرت امامزاده واجب التعظیم و التکریم امام زاده عبدالعظیم بن عبدالله بن علی الشدید بن حسن الامیر بن زید بن امام حسن بن علی بن ابی طالب (ع)». پس از آن خبری در چگونگی آبادی شهری و بزرگی و عظمت آن. نسخه های خطی: کتابخانه مجلس شورای اسلامی - تهران، شماره ۳۴۵۵، ص ۱۶۵، نسخ بسیار ریز، احمد غلام عمله خزانه، در جنگی که همو به فاصله سالهای ۱۱۱۳ تا ۱۱۴۰ ق به عنوان کتابدار کتابخانه صفوی گردآورده است، قسمت مربوط به نسب نامه در ۱۱۳۸ ق، برگها وصالی شده و دارای عناوین شنگرف و چلیپا است.

(ر. ک: فهرست کتابخانه مجلس، ج ۱۰، ص ۱۳۵۲)

۵۰. نگین ری: آشنایی با شخصیت حضرت عبدالعظیم (ع) (فارسی)

از: جواد محدثی

اول، قم، سازمان چاپ و نشر مؤسسه فرهنگی دارالحدیث با همکاری معاونت فرهنگی آستان مقدس حضرت عبدالعظیم (ع)، ۱۳۷۹، ۴۸ ص، رقمی.

نگاه اجمالی به زندگی، هجرت، عمر، احادیث و زیارتنامه حضرت عبدالعظیم حسنی (ع) است که با قلمی روان و به انگیزه